

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 18. decembra 2017. godine
Ref. br.: RK 1171/17

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI56/17

Podnosilac

Lumturije Murtezaj

**Ocena ustavnosti presude [Rev. br-442/ 2016] Vrhovnog suda Kosova
od 15. februara 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Lumturije Murtezaj iz Gnjilana (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu [Rev. br-442/ 2016] Vrhovnog suda Kosova od 15. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su prema tvrdnjama podnositeljke povređena njena prava zagarantovana članom 21. [Opšta načela], članom 23. [Ljudsko dostojanstvo], kao i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 03. maja 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 04. maja 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu- Krasniqi.
7. Dana 8. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
8. Dana 18. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 09. maja 2007. godine, podnositeljka zahteva je zadobila teške telesne povrede u saobraćajnoj nesreći, koju je izazvao korisnik osiguranja kompanije osiguranja Kosova e Re u Prištini (u daljem tekstu: Kosova e Re).
10. Dana 15. januara 2008. godine, postignuto je vansudsko poravnanje između Kosova e re i supruge podnositeljke zahteva u vezi sa naknadom materijalne štete koji je zadobila u vozilu.
11. Dana 31. marta 2010. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za naknadu materijalne i nematerijalne štete pred kompanijom Kosova e Re.

12. Dana 30. avgusta 2010. godine, Kosova e Re je odbila zahtev za naknadu štete podnositeljke zahteva, obrazlažući *“da u policijskom zapisniku sa lica mesta, nema podataka da je bilo povređenih.”*
13. Dana 23. novembra 2010. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu za naknadu štete Osnovnom sudu Gnjjlanu protiv Kosova e Re, precizirajući visinu iznosa naknade za sve vrste štete za koje tvrdi da su joj izazvane.
14. Neodređenog datuma, Kosova e Re je podnela odgovor na tužbu u kome nije sporila činjenično stanje u vezi saobraćajne nesreće, ali je isticala da je tužba za naknadu štete zastarela, jer je podneta nakon zakonskog roka od 3 (tri) godine kao što je propisano u Zakonu o obligacionim odnosima SFRJ-a (br. 29/78, 39/85, 57/89) (u daljem tekstu: ZOO).
15. Dana 11. juna 2013. godine, Osnovni sud u Gnjjlanu je presudom [C. br. 575/2010], delimično usvojio tužbeni zahtev za naknadu materijalne i nematerijalne štete podnositeljke i obavezao kompaniju Kosova e Re da nadoknadi odgovarajuću štetu.
16. U ovoj presudi, rešavajući tvrdnje tužene, odnosno Kosova e Re, vezano za zastarelost tužbenog zahteva na osnovu članova 388 i 392. ZOO-a, Sud je obrazložio da tužbeni zahtev nije zastareo, jer je podnošenjem prvog zahteva za naknadu štete 31. marta 2010. godine tok roka od 3 godine za zastarelost zahteva prekinut. U prilog ovom zaključku, Osnovni sud je, između ostalog, obrazložio:

„I pošto u ovom slučaju od datuma kada je tužilja podnela gore navedeni zahtev tužilji za naknadu štete 31.03.2010. godine pa sve do podnošenja tužbe tužilje sudu 23.11.2010. godine, nije prošao rok od 3 godine i nemamo zastarevanje zahteva tužilje.“
17. Protiv presude Osnovnog suda u Gnjjlanu, podnositeljka zahteva i Kosova e Re su uložili žalbe Apelacionom sudu. Podnositeljka zahteva je tražila da Apelacioni sud prihvati njen tužbeni zahtev u celosti, dok je Kosova e Re osporavala tužbeni zahtev u celosti, nastavljajući da tvrdi da je na osnovu ZOO-a, rok za podnošenje tužbenog zahteva zastareo.
18. Dana 10. oktobra 2016. godine. Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 2623/13] prihvatio žalbu kompanije Kosova e Re, izmenio presudu [C. br. 575/10] od 11.06.2013. godine Osnovnog suda u Gnjjlanu i odbacio u celosti tužbeni zahtev podnositeljke zahteva kao neosnovan jer je zastareo.
19. Apelacioni sud nije prihvatio kao osnovano tumačenje Osnovnog suda da je roku od 3 godine zastarelosti prekinut. Naprotiv, na osnovu članova 371 i 391. ZOO-a, Apelacioni sud je zaključio da u okolnostima konkretnog slučaja nisu ispunjeni zakonski uslovi za prekid toka rok zastarelosti i shodno tome, da je rok za podnošenje tužbenog zahteva počeo da teče od dana nesreće, odnosno od momenta kada je tužilja, ustvari podnositeljka zahteva saznala o izazivanju štete. U prilog zaključku da je rok od 3 godine za podnošenje tužbenog zahteva zastareo, Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio:

“...Ne može se prihvatiti obrazloženje prvostepenog suda da je podnošenjem zahteva tužene za naknadu od 31.03.2010. godine prekinuto zastarevanje, u skladu sa članom 388 ZOO-a. I to zato što u smislu ove odredbe proizilazi da zastarevanje prekidaju samo pravna sredstva koja ujedno i okončavaju sporne odnose i omogućavaju ispunjenje prava za koje je zastarevanje bilo aktuelno. Odredbom člana 391 ZOO-a predviđa se da za prekid zastarevanja nije dovoljno da se poverilac pismeno ili usmeno obrati dužniku da on izvrši obavezu [...] Činjenično stanje je utvrđeno redovno i u potpunosti od strane prvostepenog suda, ali u ovom činjeničnom stanju utvrđenom od strane prvostepenog suda pogrešno je sprovedeno materijalno pravo i iz tog razloga je pobijana presuda izmenjena i tužbeni zahtev tužioca je odbijen kao u potpunosti neosnovan.”

20. Dana 17. novembra 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova protiv presude [Ac.br. 2623/13] Apelacionog suda. Podnositeljka zahteva je argumentovala da je Apelacioni sud pogrešno tumačio ZOO.
21. Dana 15. februara 2017. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom [Rev. br. 442/2016] odbio kao neosnovan zahtev za reviziju podnositeljke zahteva, podržavajući presudu Apelacionog suda o tumačenju rokova zastarelosti tužbenog zahteva.

Navodi podnosioca

22. Podnositeljka zahteva tvrdi da su joj presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 23. [Ljudsko dostojanstvo], kao i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno Suđenje] Ustava.
23. Podnositeljka zahteva tvrdi da je Vrhovni sud pogrešno tumačio ZOO, kada je utvrdio da je rok od 3 godine zastarelosti u ovom slučaju tekao od dana nesreće i nisu ispunjeni zakonski uslovi da se tok ovog roka prekinuo.
24. Podnositeljka zahteva preciznije tvrdi da 15. januar 2008. godine kada je Kosova e Re zaključila vansudsko poravnanje sa njenim suprugom u vezi sa štetom koju je zadobila u vozilu, i 31. mart 2010. godine, kada je podnela zahteva za naknadu štete pred kompanijom osiguranja Kosova e Re, predstavljaju vreme koje ispunjava zakonske uslove da se prekine tok roka zastarelosti i kao posledica toga, njena tužba za naknadu štete podneta 23. novembra 2010. godine Osnovnom sudu u Gnjilanu treba da se smatra kao blagovremena.
25. Iz gore navedenog, podnositeljka zahteva zaključuje da *„...rezultira da se u ovom slučaju ne bavimo zastarevanjem zahteva za naknadu štete, jer se saobraćajna nesreća desila 05.09.2007. godine – dakle, u ovom slučaju rok od 3 godine je trebao da se računa od 01.01.2008. godine, a kada se bavimo činjenicom da su tužba i tužbeni zahtev za naknadu štete podnete sudu 19.11.2010. godine i na osnovu toga se vidi da nije prošlo 3 godine.”*

26. Podnositeljka zahteva od traži da Sud utvrdi “... da su u ovom slučaju protiv podnositeljke zahteva dva sudska autoriteta, Apelacioni sud i Vrhovni sud, povredili materijalno pravo na njenu štetu, stoga da odluke istih utvrdi kao neosnovanim i da joj se omogući ostvarivanje prava na naknadu nematerijalne štete za izazvane povrede sa teškim posledicama sa 20% smanjenjem ukupnih životnih aktivnosti i smanjenjem radnih aktivnosti o kojima govori lekarska dokumentacija koja se nalazi u spisima predmeta i koje su naglašene u osporenoj presudi, i te povrede ona i dalje oseća jer se stalno leči. .

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
28. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

29. Sud takođe razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti kao što je propisano Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48 [Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 [Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

30. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnositeljka zahteva podnela zahtev u svojstvu ovlašćene strane, osporavajući akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 442/2016] od 15. februara 2017. godine, nakon iscrpljivanja svih zakonom određenih pravnih sredstava. Podnositeljka zahteva je takođe razjasnila prava i slobode koje tvrdi da su joj povređena u skladu sa uslovima člana 48. Zakona i podnela je zahtev u skladu sa rokovima iz člana 49. Zakona.

31. Međutim, Sud dalje treba da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika.
32. Pravilo 36, stavovi (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, propisuje:
- „(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.
(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava;

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.*
33. Sud prvo podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da su joj presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana članovima: 21. [Opšta načela], 23. [Ljudsko dostojanstvo], kao i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava zasniva na pogrešnom tumačenju odredaba ZOO-a u vezi sa rokovima zastarelosti za tužbeni zahtev u ovom slučaju od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda.
34. Sud, najpre, primećuje da podnositeljka zahteva ne obrazlaže svoje tvrdnje o povredi članova 21 i 23. Ustava, dok tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava zasniva na pogrešnom tumačenju ZOO-a od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda.
35. Sud smatra da je podnositeljka zahteva izgradila svoj slučaj na pravnoj osnovi, odnosno na pogrešnom utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi sa momentom pojavljivanja zastarevanja, odnosno u pogledu tvrdnji o pogrešnom tumačenju ZOO. Sud podseća da se ova tvrdnja odnosi na oblast zakonitosti i kao takva ne spada u nadležnost Ustavnog suda i zato je Sud, u načelu, ne može razmatrati.
36. Pored toga, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije dokazala da su postupci pred Vrhovnim sudom bili nepravični ili proizvoljni ili da su joj povređena osnovna prava i slobode zaštićene Ustavom kao posledica tvrdnji o pogrešnom tumačenju odredbi ZOO-a. Sud naglašava da je tumačenje ZOO-a stvar zakonitosti. Podnositeljka zahteva nije dokazala nijedno ustavno pitanje. (Vidi: slučaj KI63/16, podnosilac zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti, 8. avgust 2016. godine, stav 44. i vidi slučaj KI150/15; KI161/15; KI162/15; KI14/16; KI19/16, KI60/16 i KI64/16, podnosioci zahteva: *Arben Gjokaj, Hysni Hoxha, Driton Pruthi, Milazim Lushtaku, Esat Tahiri, Azem Duraku i Sami Lushtaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, stav 62).
37. Pored toga, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud detaljno obrazložio i na poseban način rešio sve tvrdnje podnositeljke zahteva u vezi sa pogrešnim tumačenjem ZOO-a.

38. Najpre, Sud primećuje da podnositeljka zahteva ponavlja identične tvrdnje koje je isticala i u zahtevu za reviziju koje je Vrhovni sud uzeo u obzir i obrazložilo, naglašavajući:

“Vrhovni sud Kosova prihvata kao pravičan i zakonit zaključak drugostepenog suda, kada je ocenio da zahtev tužioca o naknadi štete nije podnet u subjektivnom roku od tri godine od dana kada je tužilac saznala za štetu i lice koje je nanelo štetu, kako je određeno članom 376, stavom 1 ZOO-a, od dana kada je tužilac saznala o šteti koja joj je naneta i o licu koje joj je nanelo štetu.”

39. Dalje, Sud primećuje da je Vrhovni sud detaljno odgovorio i na tvrdnje podnositeljke zahteva u vezi prekida roka zastarelosti, obrazlažući:

“... Navodi u reviziji da je rok zastarevanja za naknadu štete prekinut na osnovu člana 388 ZOO-a u slučaju kada se tužilac njenim zahtevom obratila 31.03.2010. godine tuženoj radi naknade štete kao i povodom sklapanja van sudskog sporazuma od 15.01.2008. godine o naknadi materijalne štete za automobil supruga tužioca u kojem je bila i tužilac. Ovaj sud je našao i takve navode je ocenio kao neosnovane i odbio ih je zato što u skladu sa ovom odredbom proizilazi da se zastarevanje prekida samo pravnim lekovima kojima se ujedno zaključuju ugovorni odnosi i koji omogućuju ispunjenje prava za koje je zastarevanje bilo aktuelno. Dakle, usmeni u pismeni zahtev tužioca ne predstavlja zakonsku referencu koja može da utiče na prekid zastarevanja jer na osnovu člana 391 ZOO-a za prekid zastarevanja nije dovoljno da poverila pozove pismeno ili umesno dužnika na ispunjenje obaveze, već se traži da se poverilac obrati sudu za ispunjenje obaveze od strane dužnika. Ukoliko dužnik ne odgovori na poziv poverioca o ispunjenju obaveze za koju teče rok zastarevanja, onda ne postoje pravni efekti koji izazivaju prekid zastarevanja. ...”

40. Sledstveno tome, Sud smatra da je podnositeljka zahteva imala mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njeni argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane Apelacionog i Vrhovnog suda; i postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.
41. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu, navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On sam ne može oceniti zakon koji je doveo redovni sud dotle da usvoji jednu umesto neke druge odluku. U suprotnom, Sud bi postupio kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo prevazilaženju granica utvrđenih u njegovoj nadležnosti. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj *García Ruiz protiv Španije*, ESLJP br. 30544/96 od 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Besart Hima*, rešenje o neprihvatljivosti, od 16. decembra 2011. godine).

42. Sud, dalje, smatra da se podnositeljka zahteva ne slaže sa ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnositeljke zahteva ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).
43. Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije iznela preciznu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nije objasnila kako je i zašto presuda Vrhovnog suda mogla povrediti njena ustavna prava; ona je samo navela da je došlo do povrede ustavnih prava. Ona nije pružili nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njenih ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukraine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03 od 28. oktobra 2010. godine).
44. Kao rezultat, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije potkrepila tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni i da su osporenim odlukom povređena prava i slobode garantovane Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
45. Dakle, Sud utvrđuje da zahtev podnositeljke ne ispunjava uslove prihvatljivosti propisane Poslovníkom, jer je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, uzimajući u obzir da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava i da podnositeljka zahteva ne potkrepljuje u dovoljnoj meri svoju tvrdnju o ustavnoj povredi.
46. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (b) i (d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 18. oktobra 2017. godine, jednoglasno

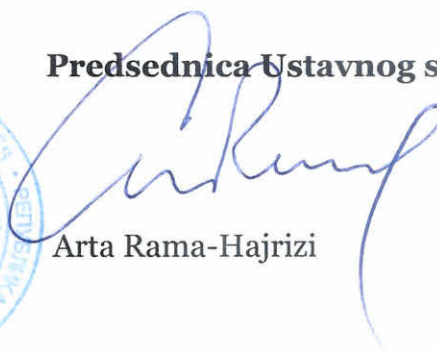
ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

